

onwijs duur onderwijs 2006

VOORSTELLEN VOOR
KOSTELOOS ONDERWIJS EN
UITKOMSTEN VAN HET ONDERZOEK
NAAR DE SCHOOLKOSTEN

Fenna Vergeer-Mudde
Tweede-Kamerlid SP

Ingrid Gyömörei en Jasper van Dijk
medewerkers Tweede Kamerfractie SP

Corrie Vulto
medewerker SP

SP oktober 2006

INHOUD

1●	inleiding	p. 5
2●	de (vrijwillige) ouderbijdrage.....	p. 7
3●	Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten (WTOS).....	p. 12
4●	gedragscode schoolkosten	p. 14
5●	gratis leermiddelen voor ouders	p. 17
6●	bijlagen	p. 19

1 ● INLEIDING

*Hoezo wordt er geklaagd over voortijdig schoolverlaten? Is er al eens onderzoek gedaan naar de relatie studiekosten – gezinsinkomen en voortijdig schoolverlaten?*¹

Om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de schoolkosten, heeft de SP in de zomermaanden van 2006 een digitaal meldpunt geopend voor ouders van schoolgaande kinderen. Ook in 2004 en 2005 had de SP een dergelijk meldpunt. Toen was de conclusie dat de schoolkosten de pan uitrijzen. Inmiddels heeft de Tweede Kamer het lesgeld geschrapt, maar de kosten voor de leermiddelen blijven stijgen. Dit jaar heeft de SP opnieuw een digitaal meldpunt geopend.

Ons onderzoek richt zich dit jaar in het bijzonder op het gebruik van de WTOS (*Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten*) door ouders en de informatie die door scholen verstrekt wordt om de regeling onder de aandacht te brengen. Via het meldpunt gaven ouders door wat hun ervaringen met de WTOS zijn. Schoolgidsen van het voortgezet onderwijs in tien (middel)grote steden zijn onder de loep genomen om na te gaan hoe er met de ouderbijdrage wordt omgegaan en welke informatie er over een tegemoetkoming in de schoolkosten wordt verstrekt. Ook werden de schoolgidsen onderzocht op de omgang met de ouderbijdrage. De schoolkosten blijven onverminderd hoog. Ondanks het afschaffen van het lesgeld, het afschaffen van de vaste prijs voor schoolboeken en ondanks de gedragscode schoolkosten die in februari 2005 werd gepresenteerd. Helaas is ‘*onwijs duur onderwijs*’ nog steeds aan de orde van de dag.

De aanleiding van ons nieuwe onderzoek in 2006 is de totstandkoming van de *schoolkostencode* in 2005 van ouderorganisaties en schoolbesturen om de schoolkosten omlaag te brengen. Minister Van der Hoeven ziet hierin een aanleiding om zelf geen wettelijke maatregelen te hoeven nemen. Het doel van dit rapport is tweeledig. Enerzijds maken we de maatschappelijke problemen zichtbaar die schoolkosten in de leerplichtige leeftijd opleveren. Anderzijds komen we met voorstellen waardoor onderwijs kosteloos wordt voor ouders. De SP heeft haar onderzoek opgezet om na te gaan of de schoolkostencode meer is dan windowdressing alleen en dus in de praktijk ook echt functioneert. Of het werkt zou merkbaar moeten zijn aan dalende kosten van

¹ Alle citaten zijn reacties op het meldpunt schoolkosten van de SP

de verplicht aan te schaffen leermiddelen. We hebben niet gestreefd naar een representatief onderzoek via ons meldpunt, omdat daarover al veel onderzoeken zijn. Hierover heeft de minister de Tweede Kamer informatie verschaft in haar brief van 20 juni 2006 (303000 VIII-244). Ons meldpunt illustreert de bevindingen uit die brief. De schoolkostencode zou ook een matigende uitwerking moeten hebben op de ouderbijdrage en een verbetering moeten zijn van de wijze waarop de ouderbijdrage geïnd wordt. Tenslotte zou men op grond van de code mogen verwachten dat scholen er alles aan doen om de onbekendheid over de WTOS te bestrijden door actievere voorlichting. Hiertoe hebben we 85 schoolgidsen in het voortgezet onderwijs onderzocht.

2 DE (VRIJWILLIGE) OUDERBIJDRAGE

Mijn jongste dochter begint dit jaar met haar mbo-opleiding. En de kosten zijn heel hoog. En de reiskosten voor haar worden niet vergoed. Ik kan dit nauwelijks betalen. Hoe moet ik al deze kosten betalen als ik een uitkering ontvang? Ik moet ook mijn oudste dochter een beetje geld geven omdat ze te weinig geld heeft. Ik moet twee keer 170 euro aan de ouderbijdrage betalen.

De schoolgidsen die we in 2005 onderzocht hebben op het naleven van de wettelijke voorschriften voor de ouderbijdrage, hebben we opnieuw onder de loep genomen. Het betrof de scholen voor voortgezet onderwijs in Eindhoven, Tilburg, Amersfoort, Rotterdam, Spijkenisse, Utrecht, Amsterdam en Groningen. In 2006 hebben we het onderzoek uitgebreid met de steden Nijmegen en Den Haag. Van de 136 scholen die zijn benaderd, hebben 85 scholen gereageerd. In totaal zijn aldus 85 schoolgidsen voor voortgezet onderwijs onderzocht. Opvallend is dat veel schoolgidsen voor het schooljaar 2006-2007 in september 2006 nog gedrukt moesten worden. Omdat ons onderzoek in september is afgesloten, kunnen we niet aangeven hoeveel scholen niet op ons verzoek om informatie hebben gereageerd. Alle scholen zegden medewerking toe, maar we hebben nog niet alle gidsen die in september gedrukt worden binnen. Aangezien de scholen al enige tijd weer begonnen zijn, lijkt het tijdstip van verschijnen van de schoolgids bij sommige scholen 'mosterd na de maaltijd'.

Er is gekeken naar de volgende punten, waarvan het wettelijk is verplicht dat ze in de schoolgids vermeld staan:

aanwezigheid van een modelovereenkomst ouderbijdrage;
melden dat de ouderbijdrage vrijwillig is;
de hoogte van de ouderbijdrage;
overeenkomst schriftelijk na toelating;
na tekening verplichting nakoming;
vermelding activiteiten;
overeenkomst voor specifieke activiteiten;
activiteiten gespecificeerd;
reductieregeling;
kwijtscheldingsregeling;
termijnbetaling;
geldigheidsduur één jaar.

Dat leverde bij de 85 ontvangen gidsen de volgende resultaten op:

	aantal	percentage
modelovereenkomst ouderbijdrage	3	3,6 %
melding dat de ouderbijdrage vrijwillig is	53	63,1 %
hoogte van de ouderbijdrage	50	59,5 %
overeenkomst schriftelijk na toelating	6	7,1 %
na tekening verplichting nakoming	12	14,3 %
vermelding activiteiten	58	69,0 %
overeenkomst voor specifieke activiteiten	8	9,5 %
activiteiten gespecificeerd	11	13,1 %
reductieregeling	14	16,7 %
kwijtscheldingsregeling	7	8,3 %
termijnbetaling	8	9,5 %
geldigheidsduur 1 jaar	9	10,7 %
vermeld tegemoetkoming schoolkosten	66	78,6 %

In 2005 was er geen enkele school, die aan alle wettelijke eisen voldeed. In 2006 zijn er drie scholen die aan alle wettelijke eisen voldoen. Deze scholen hebben een modelovereenkomst in hun gids opgenomen (zie bijlage). In deze modelovereenkomst staat de wettelijke regeling en kunnen ouders in één oogopslag zien hoe deze luidt en hoe hoog de vrijwillige ouderbijdrage is.

Slechts 63% van de scholen vermeldt dat de ouderbijdrage vrijwillig is. De hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage bedraagt gemiddeld € 65. Maar dit is slechts een gemiddelde: er zijn uitschieters naar € 700. Daartegenover staan twee scholen die helemaal geen ouderbijdrage vragen. Bijna de helft van de scholen geeft geen informatie over de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage of de informatie is te onduidelijk.

Wat opvalt is dat slechts een enkele school een uitputtend overzicht geeft van de activiteiten. Wat de scholen onder de ouderbijdrage laten vallen varieert zeer. Slechts 13% van de scholen heeft de activiteiten gespecificeerd die vallen onder de vrijwillige ouderbijdrage.

De helft van de scholen vermeldt voor welke activiteiten de vrijwillige ouderbijdrage bedoeld is. Slechts 9,5% van de scholen geeft duidelijk aan dat de ouders kunnen kiezen voor een vrijwillige bijdrage voor bepaalde activiteiten. En alleen de scholen die een modelovereenkomst hebben opgenomen in hun schoolgids, geven daarmee duidelijk aan dat de ouders wat te kiezen hebben.

De vrijwillige ouderbijdrage betreft volgens de wet zaken die niet noodzakelijk zijn voor het onderwijs, maar als 'extra' beschouwd moeten worden. Bij ons onderzoek bleken de opvattingen daarover per school enorm te verschillen.

voorbeelden van activiteiten waarvoor een vrijwillige ouderbijdrage wordt gevraagd

activiteiten voor de verdieping van het onderwijs
gebruik bibliotheek
sfeervoorzieningen gebouw
sportdagen
schoolfeesten
lokale voorlichting
medezeggenschap
facultatieve activiteiten
persoonsgebonden lesmateriaal
bibliotheek
leerlingenbulletin
buitenles activiteiten
vieringen
leer- en hulpmiddelen met een speciaal Montessori-karakter
oudercommissies en ouderavonden
informatiemateriaal voor ouders en leerlingen
gebruik van hardware
leerlingbegeleiding
decaaat
studiewijzers
remedial teaching
extra zorg aan leerlingen
verzekeringen
diploma uitreiking
activiteiten ter verbetering van het onderwijs
Informatieblad
extra beveiliging
foto's
schoolpas
onderwijsprojecten
collectieve ongevallenverzekering
subsidie oudercommissie
introductiedagen
proefwerkpapier
voor de meerwaarde voor het onderwijs aan het kind
kopieerkosten

Bij de meeste scholen worden aparte kosten berekend voor schoolreisjes, excursies en (buitenlandse) educatieve schoolweken. De kosten kunnen oplopen tot €500,- per jaar.

Het begrip ‘vrijwillige ouderbijdrage’ staat onder diverse onduidelijke kopjes. Bijvoorbeeld:

- ouderbijdrage aan school
- bijdragen
- contacten ouders
- vrijwillige bijdrage ouderraad
- administratie

Minder dan een derde van de scholen heeft een reductieregeling. Deze regeling betreft veelal alleen een reductie als meer dan één kind op de betreffende school zit.

Slechts 8% van de scholen biedt de ouders de mogelijkheid tot kwijtschelding van de vrijwillige bijdrage of termijnbetaling.

CONCLUSIE

Het is droevig gesteld met de naleving van de wettelijke eisen rond de ouderbijdrage. Bij vrijwel alle activiteiten waarvoor extra betaald moet worden, vragen wij ons af, of ze niet tot het gewone of primaire onderwijsproces behoren. De vrijwillige ouderbijdrage is volgens de wet alleen bedoeld voor extra's. Wij vinden proefwerkpapier, het decanaat of extra zorg voor leerlingen geen extra, maar een standaardvoorziening op scholen. Zeer vreemd is het, dat er voor projecten moet worden bijbetaald. Sommige scholen organiseren hun hele onderwijs in projecten, dus de vraag is wat daar ‘extra’ aan is? Het huren van een kluisje op school, of het hebben van een kopieerkaart zou aangemerkt kunnen worden als ‘extra’. Maar ook dat is voor discussie vatbaar, als het hebben van een kluisje noodzakelijk is voor het veilig bewaren van zaken die niet in de schooltas megedragen kunnen worden. Het wordt ook twijfelachtig als er van leerlingen verwacht wordt, dat zij op school kopieën maken in het kader van een lesopdracht. En hoe zit het met tekenmateriaal en de toegang tot de schoolbibliotheek? Kan een leerling zonder die faciliteiten voldoende opsteken en vaardigheden verwerven? Als tekenen en boeken lezen of naslaan tot ons onderwijs behoort, dan horen materiaal en toegang volgens de SP gratis te zijn. In het schemergebied bevinden zich de excursie, werkweek en het jaarlijkse schoolreisje. Als het ‘extra’s’ zijn, moeten scholen ze dan wel organiseren? Moeten scholen buitenschoolse programma's opzetten, als dat betekent dat sommige kinderen om financiële redenen niet meekunnen. Ons onderwijs pretendeert gelijke kansen aan alle kinderen te geven. Dat betekent volgens de SP dat het inkomen van de ouders geen belemmering mag zijn om aan alle schoolactiviteiten deel te kunnen nemen. Ouders vertellen op ons meldpunt, dat de scholen morele druk uitoefenen om de vrijwillige ouderbijdrage te betalen. Dat kan variëren van opmerkingen in de trant van ‘u weet dat

we te weinig geld van het Rijk krijgen' tot '... dan kan uw kind als enige niet meedoen met ...'

Het kan ouders helpen om van de WTOS gebruik te maken of in termijnen te sparen. De vraag is echter of de bureaucratie en de stigmatisering die dit met zich meebrengt opwegen tegen het bekostigen van die excursies uit de algemene middelen, die gevuld worden door een inkomensafhankelijke belastingheffing. De weg via de algemene middelen onderstreept bovendien het maatschappelijk nut van het krijgen van kinderen. Kinderen zijn volgens de SP geen kostenpost maar een investering in de toekomst.

AANBEVELINGEN

- De inspectie controleert beter op het naleven van de regels voor de ouderbijdrage
- Er wordt duidelijkheid gegeven over wat als 'extra' mag worden aangemerkt
- Maximeer de ouderbijdrage en compenseer de scholen

3. WET TEGEMOETKOMING ONDERWIJS- BIJDRAGE EN SCHOOLKOSTEN (WTOS)

Mijn zoon zit nu voor het derde jaar op het vmbo. Nu gaat hij de praktijkgerichte opleiding elektrotechniek doen, dus ik dacht veel praktijk en weinig theorie, dus ook weinig boeken. Daar heb ik me dus in vergist. Ik heb toch nog een flinke rekening gekregen van 504 euro, exclusief de benodigde spullen zoals werkschoenen, stofjas, speciale tekensjablonen, et cetera. Alles bij elkaar opgeteld kom ik uit op rond de 650 euro. Dat is voor een gezin met twee kinderen een hele hoop geld. Sinds mijn zoon op het voortgezet onderwijs zit gaat het vakantiegeld vaak dus aan schoolboeken op.

(reactie op het meldpunt schoolkosten)

Sinds 2005 hoeven de ouders geen schoolgeld meer te betalen voor hun schoolgaand kind. Ouders moeten echter nog veel kosten maken om hun kind onderwijs te laten volgen. De WTOS geeft ouders, afhankelijk van hun inkomen een gehele of gedeeltelijke tegemoetkoming. Om zo'n tegemoetkoming aan te vragen moeten de ouders van die mogelijkheid op hoogte zijn.

Een voorstel in 2005 van de SP om de ouders per brief te laten weten wat hun rechen op de WTOS zijn, is door de minister niet overgenomen. Wel is besloten, dat de informatie in de schoolgids vermeld moeten worden. De SP heeft in 2006 onderzocht of WTOS inderdaad wordt vermeld in de schoolgids. Uit ons onderzoek blijkt dat het geval bij 78,6% van de scholen. Van de scholen die melding hebben gemaakt van deze Wet blijkt een aantal de informatie onvolledig of onduidelijk weer te geven. Daardoor is de drempel om een aanvraag in te dienen te hoog. Er staat bijvoorbeeld niet in dat de vergoeding alleen afhangt van het inkomen en niet van de werkelijk gemaakte kosten. Of er wordt niet vermeld, voor welke leeftijdscategorie de regeling telt, of dat de aanvraag voor 31 december moet zijn ingediend. Zeer formeel en weinig klantvriendelijk is de vermelding dat de ouder recht heeft op een tegemoetkoming in de studiekosten TS18-, of dat er informatie op school verkrijgbaar is zonder te vermelden bij wie. Ouders melden via ons meldpunt onbekendheid of ontoereikendheid van de tegemoetkoming.

Onze oplossing is simpel: laat de minister de scholen verplichten om een modeltekst over de WTOS te gebruiken. Een model dat door taaldeskundigen is geschreven in voor laaggeletterden begrijpelijke taal. Deze handzame tekst wordt door de school afgedrukt in de schoolgids en verstrekt bij de boekenlijst. Duidelijk moet zijn bij welk inkomen de bijdrage kan worden aangevraagd, voor welke schoolsoort en bij welke leeftijd van het kind. Daarbij moet uitgelegd worden, wat onder inkomen wordt verstaan. Verder moet worden uitgelegd, dat de tegemoetkoming losstaat van de werkelijke kosten die de ouders maken. Ouders hoeven dus geen bonnetjes of andere bewijzen te overleggen. Het is voor de tegemoetkoming niet van belang hoe hoog de schoolkosten zijn. Tenslotte hoort de tekst informatie te bevatten over de aanvraagtermijnen en het aanvraagadres, per post en digitaal. Een laagdrempelig hulploket moet vanzelfsprekend aanwezig zijn. Onder de doelgroep ouders bevindt zich een aanzienlijk deel dat laaggeletterd is. De overheid moet zorgdragen voor niet-ambtelijk taalgebruik, maar ook voor hulp bij het invullen van de formulieren. Het hulploket kan zich op school of bij een gemeentelijke dienst bevinden.

AANBEVELINGEN

- De overheid verstrekt een informatiemodel voor de WTOS. De school neemt deze in de schoolgids over en heeft het apart beschikbaar
- Het informatiemodel is opgesteld in helder taalgebruik
- Gemeentes richten een hulploket in

4. GEDRAGSCODE SCHOOLKOSTEN

De SP heeft ons geattendeerd op het bestaan van de WTOS. Zowel mijn echtgenote als ik waren tot nu toe niet van deze regeling op de hoogte.

De gedragscode schoolkosten voortgezet onderwijs is een vrijwillige overeenkomst (februari 2005) tussen de ouderenorganisaties NKO, OUDERS & Co en LOBO, de organisaties van bestuur en management VOS/ABB, VBS, Besturenraad en Bond KVBO en de organisatie voor het schoolmanagement Schoolmanagers VO). De afspraak is dat zij zich inspannen om de hoogte van de schoolkosten (schoolkosten en vrijwillige ouderbijdrage) omlaag te brengen en de transparantie te vergroten. De VOO deed niet mee omdat zij de code onvoldoende vond. Ook de SP is van mening dat de minister in 2005 voor een vrijblijvende opstelling heeft gekozen door af te zien van wettelijke maatregelen en uitsluitend te vertrouwen op het convenant met de schoolkostencode.

Naar de mening van de SP werpt de minister daarmee de problematiek al te makkelijk over haar schutting naar de scholen. Daardoor moeten de ouders de controleurs van het schoolbestuur worden. In haar toelichting op de modernisering van de schoolbesturen en medezeggenschap, schrijft de minister dat zij de ouders in stelling wil brengen om de schoolkosten omlaag te krijgen.

De SP vindt dat ouders in een te afhankelijke positie ten opzichte van het schoolbestuur, de directie en de leraren verkeren om deze rol op zich te kunnen nemen. Bovendien verschilt de ouderpopulatie van school tot school, waardoor de ene school zich een duurdere boekenlijst of meer inkomsten uit de ouderbijdrage kan permitteren dan de andere. Dit werkt de tweedeling tussen rijke en arme scholen in de hand.

Er zijn schoolbesturen die de schoolkostencode onderschrijven en ook uitvoeren. Die scholen handelen in lijn met de wensen van de ouders zonder dat de ouders daarvoor in het geweer hoeven te komen. De minister geeft in haar brief (20 juni 2006) enkele voorbeelden.

Er zijn pas 250 schoolbesturen die de code onderschrijven. Dat is volgens de minister 55% van de scholen. In haar brief van 20 juni 2006 schrijft zij aan de kamer: “TNS

NIPO heeft vorig jaar onderzoek gedaan naar de acceptatiegraad van de gedragscode schoolkosten die februari 2005 is vastgesteld door de gezamenlijke besturen-, management- en ouderorganisaties met uitzondering van het VOO. Hiertoe zijn eerst 223 directeuren en schoolleiders voortgezet onderwijs kort telefonisch geënquêteerd. Van het totaal aantal scholen zegt 68% de inhoud van de gedragscode te kennen, 22% kent de code van naam en

10% heeft nog nooit van de code gehoord. Van de scholen die de gedragscode kennen, zegt 61% dat zij er ook mee werken. Op het totaal van de scholen zou dat betekenen dat zo'n 55% met de code werkt." Dat alleen al zou de minister te denken moeten geven. Slechts iets meer dan de helft werkt met de code. Maar uit ons onderzoek van de schoolgidsen blijkt dat zelfs dat niet veel voorstelt.

Als zelfs de wettelijke voorschriften voor de omgang met de ouderbijdrage op grote schaal genegeerd worden, dan geeft dat niet veel hoop voor het omarmen en uitvoeren van een vrijblijvende code. Er is voor de SP dan ook alle reden om de code te beschouwen als een vorm van windowdressing.

In de visie van het kabinet Balkenende treedt de overheid terug en krijgt het middenveld meer verantwoordelijkheid. Daarmee neemt de democratische controle van het parlement op de besteding van publiek geld af. De wet op de medezeggenschap (WMS) compenseert dit democratische tekort niet. De WMS biedt ouders slechts loszittende handvatten. Ouders hebben een kennisachterstand ten opzichte van leraren en tegenstrijdige belangen bij enerzijds het laaghouden van de kosten en anderzijds het nastreven van het beste onderwijs voor hun kind. Ook is een eventueel conflict tussen ouders en schoolleiding niet in het belang van hun kind. De ouders binnen de medezeggenschapsraad moeten wel heel sterk in hun schoenen staan om bij wanbeleid de confrontatie aan te gaan, met het risico voor schade aan de goede naam van de school of voor de positie van hun kind.

Een bijkomend probleem is dat de ouders die vertegenwoordigd worden, uiteenlopende belangen kunnen hebben en dat de raadpleging van de achterban door de MR niet geregeld is. Een voorstel van de SP dat de achterbanraadpleging bij ingrijpende beslissingen voor ouders regelde, kreeg geen meerderheid. De SP vindt dat niet de ouders, maar de minister en de Tweede Kamer het initiatief moeten nemen om de schoolkosten voor ouders zo snel mogelijk tot nul te reduceren.

VERMELDING VAN DE GEDRAGSCODE IN DE SCHOOLGIDS

Ik hou mijn hart vast als mijn kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan. Kan ik het dan nog wel allemaal bekostigen, en ben ik niet overgeleverd aan de willekeur van de betreffende school? Volgens mij moet het onderwijs weer door de overheid gereguleerd worden, met budgetten voor scholen.

Ten aanzien van de gedragscode schoolkosten heeft de SP onderzocht of hier voldoende aandacht aan is besteed in de schoolgids. Ook hiermee is het bedroevend gesteld. Uit het onderzoek blijkt dat de code niet werkt. Slechts drie scholen noemen expliciet de afspraak van de scholen om met de minister te streven naar terugbrenging van de vrijwillige ouderbijdrage tot nul en inzichtelijkheid van de kosten. De schoolkosten zijn niet inzichtelijk. Elke school laat andere onderdelen onder de vrijwillige ouderbijdrage vallen (zie het hoofdstuk over de ouderbijdrage). Voor laaggeletterden is deze informatie niet duidelijk.

5 GRATIS LEERMIDDELEN VOOR OUDERS

Recent hebben we de rekening betaald: 2000 euro exclusief "vrijwillige bijdrage" voor schoolkosten. Het betreft hier geen koop maar huurboeken. Dit zijn enorme kosten die flink op het budget drukken. Ik zal het op prijs stellen als u zou willen pleiten voor een plafond aan de kosten en de kostenstijging van de schoolboeken.

In haar brief van 20 juni schrijft Van der Hoeven dat PricewaterhouseCoopers (PwC) in haar opdracht de ontwikkelingen op de schoolboekenmarkt heeft onderzocht. De verkregen informatie schetst de werking van de schoolboekenmarkt, waardoor strategische verhoudingen van uitgevers, distributeurs, scholen en ouders en de verschuivingen sinds het loslaten van de vaste boekenprijs goed in beeld zijn gekomen.

De SP had al grote twijfels over het nut van het loslaten van de vaste boekenprijs, omdat de grootste prikkel om de kosten te matigen ligt in het in één hand leggen van de verantwoordelijkheid voor de boekenlijst en het dragen van de kosten. De minister bevestigt dit: "Beslissingen over boeken voor een bepaald vak worden door leraren genomen op basis van kwaliteit en uitvoering van de boeken, waarbij de prijsgevoeligheid gering is. Wanneer deze besluitvormingsprocessen zich niet wijzigen, verwacht PwC dat de kosten ook in de toekomst zullen blijven stijgen."

Verheugend is dat de minister na jarenlang aandringen vanuit SP en later ook andere partijen nu in principe welwillend staat tegenover het bekostigen van de schoolboeken via de scholen. Zij schrijft over de benodigde financiering het volgende: "Met redelijke mate van zekerheid kan ik daarom vaststellen dat € 275 mln. overeenkomt met de werkelijkheid. De schoolkostenmonitor 2006 zal op dit punt meer duidelijkheid moeten verschaffen. ... deze berekeningen zijn gebaseerd op een definitie van «schoolboek» waarin werkboeken en bij het boek behorende CD'roms/DVD's wel, maar overige schoolkosten zoals de kosten die voortvloeien uit de aanschaf van o.a. atlanten, woordenboeken en rekenmachine, niet zijn meegenomen."

Doordat de WTOS wegvalt, wordt op dit bedrag volgens de minister nog €80 miljoen bespaard, waardoor de structurele financiering neerkomt op bijna €200 mln. per jaar. De

SP heeft dat bedrag in haar alternatieve begroting voor 2007 gereserveerd. De minister schrijft vooralsnog geen financiële middelen hiervoor te hebben. Prinsjesdag 2006 zal uitwijzen of dat nog steeds het geval is, want aankomende verkiezingen kunnen wonderen doen plaatsvinden. De SP zal haar voorstel voor gratis leermiddelen opnieuw indienen.

De SP zal bij de behandeling van de onderwijsbegroting voorstellen om de prijs omlaag te brengen door leermiddelen voortaan in publiek beheer te maken met publieke middelen. De voorkeur gaat uit naar digitale versies, zodat leraren hun eigen materiaal kunnen toevoegen en updaten minder kostbaar wordt. De educatieve uitgeverijen zijn veel duurder dan nodig is. Ook moet de minister in Brussel blijven aandringen op het lage BTW-tarief voor educatieve CD-roms (zie bijlage).

De SP is voorstander van het gratis verstrekken van boeken in plaats van het uitlenen. In bruikleen geven is goedkoper, maar veroorzaakt bureaucratische lasten voor scholen. Bovendien is het een didactische handicap als leerlingen niet in hun boek mogen markeren of bijschrijven. De SP verwacht een dusdanige prijsdaling van de digitalisering en het maken van leermiddelen in publiek beheer, dat er voor het persoonlijk in eigendom geven van de tekst- en werkboeken geen financiële belemmering voor het rijk is.

6 BIJLAGEN

WET TEGEMOETKOMING ONDERWIJSBIJDRAGE EN SCHOOLKOSTEN (WTOS)

1 augustus 2006 t/m 31 juli 2007, resp. 1 augustus 2006 t/m 31 december 2006

A. Tegemoetkoming in de schoolkosten van 1 augustus 2006 t/m 31 juli 2007 voor ouders met kinderen tot 18 jaar in het voortgezet en beroepsonderwijs:

Indien het belastbaar inkomen van de wettelijke vertegenwoordiger(s) in 2004 €29.482,00 of minder bedraagt, bestaat voor 16- en 17-jarigen recht op de maximumtegemoetkoming in de schoolkosten per schooljaar voor:

1. voortgezet onderwijs onderbouw: €577,77;
2. voortgezet onderwijs bovenbouw: €655,73;
3. voortgezet speciaal onderwijs: nihil;
4. beroepsonderwijs: €967,99.

Voor hogere inkomens geldt een kortingspercentage.

Voor scholieren in het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs is de onderwijsbijdrage met ingang van 1 augustus 2005 afgeschaft, evenals voor deelnemers aan het beroepsonderwijs van 16 en 17 jaar. Alleen leerlingen in het beroepsonderwijs die in de periode van 2 juli tot en met 1 augustus 18 jaar worden, zijn de onderwijsbijdrage van €963,00 verschuldigd en kunnen daarvoor een tegemoetkoming ontvangen.

B. Tegemoetkoming scholieren van 1 augustus 2006 t/m 31 december 2006 voor degene van 18 jaar of ouder die volledig dagonderwijs volgt dat geen beroepsonderwijs of hoger onderwijs is:

Indien het belastbaar inkomen van de wettelijke vertegenwoordiger(s) in 2004 €29.482,00 of minder bedraagt, bestaat recht op de maximumtegemoetkomingen. Voor hogere inkomens geldt een kortingspercentage, met uitzondering van de basistoelage, die inkomensafhankelijk is.

De maximumtegemoetkomingen bedragen per maand:

tegemoetkoming	Voortgezet onderwijs onderbouw	Voortgezet onderwijs bovenbouw	Voortgezet speciaal onderwijs
Basistoelage inwonend:	€ 96,86	€ 96,86	€ 96,86
Basistoelage uitwonend:	€225,81	€225,81	€225,81
Schoolkosten:	€ 94,25	€101,31	Nihil
Onderwijsbijdrage:	€ 80,25	€ 80,25	Nihil

C. Tegemoetkoming deeltijders van 1 augustus 2006 t/m 31 juli 2007 voor degene die een VMBO theoretische leerweg, MAVO-, HAVO- of VWO-deeltijdopleiding in het voortgezet onderwijs of VAVO volgt en die geen aanspraak heeft op tegemoetkoming of financiering ingevolge een andere onderwijswet:

Voor leerlingen in deze categorie met een belastbaar inkomen in 2004 (samen met dat van hun eventuele partner) van €29.482,00 of minder bestaat recht op een maximumtegemoetkoming in de onderwijsbijdrage en in de schoolkosten die is gerelateerd aan het aantal minuten per week dat onderwijs wordt gevolgd alsook aan het moment van beëindiging van het volgen van onderwijs. Voor hogere inkomens geldt een kortingspercentage.

D. Tegemoetkoming leraren van 1 augustus 2006 t/m 31 juli 2007 voor degene die als student, zij-instromer of contractant een leraren- of PABO-opleiding in het hoger onderwijs volgt en die geen aanspraak heeft op *studiefinanciering ingevolge de Wet studiefinanciering 2000*.

Indien het belastbaar inkomen van de studerende in deze categorie in 2004 €29.482,00 of minder bedraagt, bestaat recht op de maximumtegemoetkoming in de onderwijsbijdrage van €567,23 per studiejaar en op de maximumtegemoetkoming in de schoolkosten van €629,04 per studiejaar. Voor hogere inkomens geldt een kortingspercentage.

Studerenden van 18 jaar of ouder kunnen recht hebben op *bijzondere bijstand*, met uitzondering van woonkostentoeslag.

GEDRAGSCODE SCHOOLKOSTEN VOORTGEZET ONDERWIJS

A – Inleiding

De schoolkosten in het voortgezet onderwijs zijn de afgelopen jaren veelvuldig in het nieuws geweest. Uit verschillende onderzoeken² blijkt dat over de afgelopen drie jaar deze kosten met gemiddeld 15% zijn gestegen.

Een deel van deze prijsstijging valt te verklaren uit ontwikkelingen in het onderwijs, bijvoorbeeld door toename van verplichte leermiddelen als gevolg van de invoering van nieuwe leerwegen en centrale examens in het vmbo, en ook door uitbreiding van (buiten)schoolse activiteiten. Naast commotie over de hoogte van de kosten, zowel in de politiek als in de samenleving, blijkt dat er veel onduidelijkheid is over het bedrag dat ouders/verzorgers kwijt zijn aan de school. Dit is de aanleiding geweest voor de vertegenwoordigers van ouders, schoolbesturen en schoolleiders om samen een gedragscode te ontwikkelen om te stimuleren dat scholen de schoolkosten transparanter maken en dat al het mogelijke wordt gedaan om de kosten zo laag mogelijk te houden.

B – Reikwijdte van een gedragscode

De code is opgesteld door de ouderorganisaties NKO, OUDERS & COO en LOBO, de organisaties voor bestuur en management VOS/ABB, VBS, Besturenraad en Bond KBVO en de organisatie voor het schoolmanagement Schoolmanagers VO. De organisaties hebben deze gedragscode opgesteld met inachtneming van de autonomie van elk schoolbestuur om zelf hun beleid te bepalen op dit terrein. De organisaties treden dus niet in deze autonomie en daarmee ook niet in de specifieke verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en schoolleiding op dit punt. De code kan en wil scholen niet verplichten tot voorgeschreven gedrag. Veel belangrijker is het dat de groeiende bewustwording binnen scholen om op een heldere en duidelijke wijze met ouders/verzorgers over schoolkosten te communiceren, verder toeneemt. Daarnaast hopen de organisaties dat deze code schooldirecties en docenten aan het denken zet over de mogelijkheden om de kosten voor ouders/verzorgers verder te beheersen. Hierbij zijn de organisaties zich er terdege van bewust dat scholen slechts een beperkte invloed hebben op de hoogte van deze kosten.

Met het opstellen van deze gedragscode geven de vertegenwoordigers van ouders, besturen en schoolleiders wel een signaal af wat zij onder 'goed bestuur' verstaan als het om schoolkosten gaat. Vaak wordt gesproken over schoolkosten in het algemeen. Voor het goede begrip onderscheiden wij hier drie soorten schoolkosten:

- de schoolboeken en het lesmateriaal/lesactiviteiten (noodzakelijk om het voorgeschreven onderwijs te kunnen volgen);
- de overige schoolkosten (vergoeding voor diensten door de school zinvol en wenselijk geacht);
- de vrijwillige ouderbijdrage.

² Zie Eindrapport Regioplan, publicatienr. 1175, De stijging van de schoolkosten, verklarend onderzoek d.d. 22 juni 2004

De gedragscode gaat dus niet over het wettelijk lesgeld. De code vraagt ook van elk van deze partijen in de school een inspanningsbijdrage om het achterliggende doel van de code te realiseren: transparantie en beheersing. Hierbij gaat het uiteraard om door de school beïnvloedbare kosten. Kostenstijgingen veroorzaakt door andere partijen (denk aan educatieve uitgevers, rijksoverheid) kunnen niet tot de verantwoordelijkheid van de scholen worden gerekend.

Allereerst wordt van schoolbesturen verwacht dat zij een duidelijke uitspraak doen over het gewenst beleid op dit terrein. Daarnaast wordt van schoolleiders gevraagd het beleid te formuleren en op een heldere wijze te communiceren met ouders en verzorgers.

Ten slotte wordt van ouders en verzorgers een constructief kritische houding verwacht om schoolleiders en besturen, indien nodig, bij de les te houden. Daarnaast wordt van hen verwacht dat zij actief de beschikbare informatie tot zich nemen en meewerken aan onderzoeken van de school om de kosten beter te kunnen beheersen.

Transparantie en beheersing van schoolkosten is dus een zaak van deze drie partijen.

C – Gedragscode schoolkosten Voortgezet Onderwijs³

ALGEMEEN

1. De hoogte van de schoolkosten mag voor ouders/verzorgers en leerlingen geen belemmering vormen om het verplichte onderwijsprogramma te volgen. Daarom spant de school zich in om de schoolkosten zo laag mogelijk te houden met behoud van kwaliteit.

VOORAF

2. De school bespreekt voorafgaand aan het betreffende schooljaar de hoogte en de ontwikkeling van de totale schoolkosten met de ouder-/leerlinggeleding van de medezeggenschapsraad.

3. Daartoe wordt - eveneens voorafgaand aan het betreffende schooljaar - in overleg met de ouder-/leerlinggeleding een begroting opgesteld met betrekking tot de vrijwillige ouderbijdrage die gevraagd wordt⁴.

4. De school informeert ouders/verzorgers en leerlingen op een inzichtelijke wijze over de hoogte van de schoolkosten. De school doet dit tijdig voorafgaand aan het betreffende schooljaar. Hierbij splitst de school de kosten uit naar leerjaar, opleiding en specifieke kostensoort.

5. De school communiceert de hoogte en opbouw van de schoolkosten via diverse kanalen, zoals schoolgids, website, open dagen etc.

BIJ DE REKENING

6. De school stuurt een rekening naar de ouders/verzorgers met een duidelijke specificatie van de schoolkosten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen schoolboeken en lesmateriaal/lesactiviteiten, overige schoolkosten en vrijwillige ouderbijdrage.

7. De school verstrekt bij de rekening een adequate toelichting waaruit blijkt aan welke doeleinden de gelden worden besteed.

³ 10 februari 2005.

⁴ Voor zover de WMO van toepassing is; er kan immers ook sprake zijn van een oudervereniging met rechtspersoonlijkheid die de hoogte van de ouderbijdrage vast stelt.

ACHTERAF

8. De school legt binnen redelijke termijn na afloop van het schooljaar rekening en verantwoording af aan de ouders/verzorgers over de feitelijke besteding van de ontvangen bijdragen.
9. Als blijkt dat de gemaakte kosten aanzienlijk lager zijn dan de betaalde bijdrage, verrekent de school dit met de betreffende ouders/verzorgers.
10. De school inventariseert jaarlijks, samen met de ouder- en leerlinggeleding van de medezeggenschapsraad, of schoolboeken niet of nauwelijks zijn gebruikt. Indien dit het geval is, worden deze boeken in beginsel uit de toekomstige boekenlijst geschrapt.

KAMERVragen VAN DE SP OVER SCHOOLKOSTEN

1 ● Vragen van het lid *Vergeer* (SP) aan de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Financiën over het geringe gebruik van de tegemoetkoming studiekosten. (Ingezonden 21 augustus 2006)

1. Bent u op de hoogte van het feit dat veel ouders uit de lagere inkomensgroepen honderden euro's aan tegemoetkomingen in de studiekosten laten liggen voortvloeiend uit de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS-regeling), terwijl ze er wel recht op hebben?⁵

Antwoord (A): *Ik ben op de hoogte van de berichtgeving in het Nederlands Dagblad van 24 juli 2006 over het niet-gebruik van de tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Het is mij bekend dat een deel van de ouders geen aanspraak maakt op de WTOS, zoals ook is vermeld in het Nationaal Strategisch Rapport voor Sociale Bescherming en Insluiting, dat een dezer dagen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan uw Kamer wordt toegezonden.*

2. Bent u bereid gelet op het feit¹ dat voor zowel de IB-groep als het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het een raadsel is waarom twee op de drie gezinnen geen gebruik maakt van de WTOS-regeling, hiernaar een onderzoek in te stellen?

A: *Het Sociaal Cultureel Planbureau voert reeds een onderzoek uit naar het de omvang en motieven van niet-gebruik van verschillende inkomensafhankelijke regelingen, waaronder de WTOS-regeling. De resultaten van dit onderzoek worden begin december verwacht maar voorlopige cijfers laten zien dat het niet-gebruik beduidend lager uitvalt dan twee op de drie gezinnen, zoals genoemd in de berichtgeving in het Nederlands Dagblad van 24 juli 2006. Ik acht het niet opportuun nu een extra onderzoek in te stellen.*

3. Vindt u het wenselijk dat scholen melding maken van de WTOS-regeling, bijvoorbeeld via hun schoolgids of de boekenlijst? Bent u bereid te onderzoeken of scholen ouders actief informeren en op welke wijze zij dit doen? Bent u bereid scholen op te dragen om de WTOS-regeling actief onder de aandacht van ouders te brengen?

A: *Ik vind het wenselijk dat scholen melding maken van de WTOS-regeling. Ik heb de indruk dat veel scholen dit ook doen. De IB - Groep faciliteert scholen hierin door standaardteksten aan te bieden die scholen in de schoolgids kunnen opnemen. Daarnaast kunnen de scholen beschikken over folders die aan ouders ter beschikking worden gesteld. Overigens wijzen de grote distributeurs van schoolboeken ook op het bestaan van de WTOS.*

Recentelijk is het onderzoek naar de hoogte van de schoolkosten (Schoolkostenmonitor 2006) van start gegaan. Hierin laat ik ook onderzoeken hoe de informatievoorziening van scholen naar ouders plaatsvindt. Indien het onderzoek hier aanleiding toe geeft, zal ik de voorlichting aan scholen intensiveren.

Het kabinet vindt het belangrijk dat alle ouders gebruik maken van de inkomensafhankelijke voorzieningen waarvoor zij in aanmerking komen. Zoals in de Rijksbegroting 2007 is vermeld, is het kabinet van plan per 1 januari 2009 hoofdstuk drie van de Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten (WTOS) te integreren in de Wet op de kindertoeslag. Ouders kunnen dan bij één loket terecht voor de kindertoeslag; de tegemoetkoming voor schoolkosten is

⁵ Nederlands Dagblad, 24 juli 2006, tegemoetkoming kosten studie weinig gebruikt.

daar dan een integraal onderdeel van. Daardoor zal het gebruik van de regeling worden verbeterd en zal het niet-gebruik sterk kunnen worden gereduceerd.

4. Behoort de IB-Groep en/of de belastingdienst mogelijkheden te krijgen om ouders met kinderen in de schoolgaande leeftijd actief te informeren? Zo ja, op welke termijn gaat u hiertoe mogelijkheden bieden? Zo nee, hoe worden ouders actief geïnformeerd?

A: De IB-Groep biedt ondersteuning aan scholen in de voorlichting over de WTOS en levert hen informatiemateriaal. In het verleden heeft de IB-Groep in samenwerking met de Sociale Verzekeringsbank actief ouders benaderd over de WTOS. Ik vind het belangrijk dat ook tot aan de integratie van de WTOS in de kindertoeslag de informatievoorziening aan ouders verbeterd. Deze informatievoorziening dient effectief te zijn en de groepen ouders te bereiken die nu niet bereikt worden met de regeling. Daarom wil ik de resultaten van het onder vraag 2 genoemde SCP onderzoek afwachten om maatwerk toe te passen in de voorlichting. In mijn reactie op het SCP onderzoek zal ik hierover berichten.

Vanaf 2009 krijgt de voorlichting over de tegemoetkoming in de schoolkosten een nieuwe impuls vanwege de invoering van de onder vraag 3 genoemde Kindertoeslag, die door de Belastingdienst zal worden uitgevoerd.

2. Vragen van het lid *Vergeer* (SP) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de verhoging van het BTW-tarief voor cd-roms die onderdeel uitmaken van leermiddelen. (Ingezonden 31 januari 2005)

Met antwoorden van minister *Van der Hoeven* (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de staatssecretaris van Financiën. (Ontvangen 17 maart 2005)

1. Kunt u bevestigen dat sinds 15 december 2004 het BTW-tarief voor cd-rom's, die onderdeel vormen van een leerpakket, wordt verhoogd van 6% naar 19%?

A: Nee. Het besluit van 15 december 2004 moet niet gezien worden als een beleidswijziging, maar als een verduidelijking van het bestaande beleid dat is gebaseerd op de 6^e BTW-richtlijn. Uit de bepalingen van die richtlijn - die de lidstaten verplicht in hun nationale wetgeving moeten implementeren - vloeit voort dat met betrekking tot cd-roms het algemene BTW-tarief van 19% wordt berekend (zie in dit verband ook het antwoord op vraag 8). Het besluit gaat uit van het beginsel dat bij samengestelde prestaties elke prestatie als onderscheiden en zelfstandig moet worden beschouwd. Alleen wanneer de ene prestatie ten opzichte van de andere prestatie als bijkomend moet worden beschouwd, volgt de bijkomende prestatie het fiscale lot van de hoofdprestatie (absorptie). Een prestatie kan worden aangemerkt als bijkomend, als de ene prestatie voor de klanten geen doel op zich is maar slechts een middel om de hoofdprestatie zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Bij de levering van een schoolboek met een daarbij gevoegde cd-rom is voor de BTW-heffing sprake van de levering van twee afzonderlijke goederen (splitsing van prestaties). De bij een schoolboek gevoegde cd-rom maakt gemiddeld zo'n 25% van de totale prijs uit, en vormt daarmee een substantieel onderdeel van het totale pakket. Cd-roms kunnen daarom niet als bijkomend worden aangemerkt en vallen derhalve onder het 19% tarief.

Hieraan doet niet af dat slechts één prijs in rekening wordt gebracht. Overigens is bij voornoemd besluit een door jurisprudentie ingehaalde regeling over zogenoemde toegiftartikelen ingetrokken. Dit zijn goederen met een

relatiefgeringe waarde, die gratis worden verstrekt bij een ander goed. Met toegiftartikelen worden expliciet niet de cd-roms bedoeld, die bij schoolboeken worden geleverd.

2. Heeft er overleg plaatsgevonden, alvorens dit besluit werd genomen, tussen het ministerie van Financiën en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap?

A: Nee. Dat was niet nodig. Er is hier immers geen sprake van gewijzigd beleid.

3. Deelt u de mening dat dit besluit mogelijk zal leiden tot een verhoging van de kosten van lesmaterialen en daarmee van de schoolkosten? Zo neen, waarom niet?

A: Ik verwijs in dit verband naar de antwoorden op vraag 1 en 4.

4. Hoe dient deze verhoging van het BTW-tarief van leermiddelen gezien te worden in het licht van de nadruk die dit kabinet legt op de terugdringing van de schoolkosten?

A: De uitgeverijen stellen zich op het standpunt dat cd-roms bij de schoolboeken horen. Op dit moment wordt door de Belastingdienst onderzoek gedaan naar de praktijk die uitgeverijen hebben gehanteerd. Dit kan ertoe leiden dat de belastinginspecteur tot de conclusie komt dat uitgevers (al dan niet met terugwerkende kracht) cd-roms onder moeten brengen in het 19%-tarief. Zoals u bekend is, hebben uitgevers (zie persbericht van de GEU van 2 februari 2005) aangegeven dat zij zich genooddaakt zien een prijsverhoging van 3% op de schoolboeken door te voeren. Ik verwacht dat het loslaten van de vaste boekenprijs voor schoolboeken een neerwaarts effect zal hebben op de prijs voor schoolboeken. Hiertoe zijn initiatieven van organisaties in het voortgezet onderwijs noodzakelijk. De landelijke afspraken die organisaties in het voortgezet onderwijs onlangs met betrekking tot de schoolkosten hebben opgesteld, geven mij het vertrouwen dat op dit punt stappen zullen worden ondernomen. Als de belastinginspecteur van oordeel blijft dat een uitgever een verkeerde interpretatie heeft gegeven aan het beleid (dus absorptie in plaats van splitsing), zullen uitgeverijen dit mogelijk aanvechten door middel van een bezwaar- en beroepsprocedure. Uiteindelijk kunnen zij de belastingrechter vragen een uitspraak te doen.

5. Deelt u de mening, dat het wenselijk is dat voor cd-rom's, die onderdeel vormen van een leerpakket het lage BTW-tarief zal gelden? Zo neen, waarom niet?

A: Op Europees niveau is in bijlage H bij de zogenoemde Zesde BTW-richtlijn vastgesteld, welke goederen en diensten onder het verlaagde BTW-tarief mogen worden gebracht. Nederland maakt van die mogelijkheden ruim gebruik. Zie voor een eventuele uitbreiding van die bijlage ook het antwoord op vraag 8.

6. Hoe dient deze verhoging van het BTW-tarief van leermiddelen gezien te worden in het licht van de nadruk die dit kabinet legt op kenniseconomie en innovatie?

A: Zoals reeds in het antwoord op vraag 1 is aangegeven is hier geen sprake van verhoging van het BTW-tarief van leermiddelen. Het beleid van het kabinet inzake de kenniseconomie en innovatie komt op andere manieren tot uiting.

Naast investeringen in onderzoek en in (startende) innoverende bedrijven is er een deltaplan voor stimulering van bta en techniek opgesteld, waarin wordt gewerkt vanuit een brede aanpak van het basisonderwijs tot en met de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij om continueren en eventueel uitbouwen van succesvol gebleken projecten uit het verleden alsmede experimenten met nieuwe middelen om bta en techniek aantrekkelijker te maken voor leerlingen, studenten en werknemers. Daarnaast is er geen één op één relatie tussen het algemene BTW-tarieven goederen die nuttig zijn in het licht van de kenniseconomie. Het algemene BTW-tarief is standaard en slechts enkele goederen vallen onder het lage tarief. Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 8.

7. Bent u bereid met de staatssecretaris van financiën in overleg te treden om dit besluit terug te draaien? Zo neen, waarom niet?

A: Zoals hiervoor is aangegeven gaat het bij dit besluit om een verduidelijking van het bestaande beleid en is het ter beoordeling van de voor de BTW bevoegde belastinginspecteur of uitgevers aan dat beleid de juiste interpretatie hebben gegeven. De uitkomsten van het onderzoek van de Belastingdienst en van mogelijke uitspraken van de belastingrechter zal ik met belangstelling volgen.

8. Deelt u de mening dat het, met het oog op de kennisinnovatie, wenselijk is dat ook cd-rom's die worden gepubliceerd als op zichzelfstaand primair lesmateriaal, vallen onder het verlaagde tarief? Zo neen, waarom niet? Welk argument ligt ten grondslag aan de criteria die leiden tot dit onderscheid?

A: Europees uitgangspunt is dat ter zake van de levering van goederen en diensten BTW wordt geheven naar het algemene tarief. Slechts voor een beperkt aantal goederen en diensten geldt een verlaagd tarief. Deze tariefstelling is gebaseerd op de Zesde BTW-richtlijn die in de EU dient als basis voor de nationale wetgeving van de lidstaten. De lidstaten mogen in beginsel alleen een verlaagd BTW-tarief toepassen voor een beperkte lijst van goederen en diensten die zijn vermeld in bijlage H van die richtlijn. Gebaseerd op categorie 6 van bijlage H past Nederland onder meer een verlaagd tarief toe op boeken. Bij de toepassing van het verlaagde tarief wordt er geen onderscheid gemaakt tussen leer- of schoolboeken en andere boeken. Als argument voor het verlagen van het tarief voor bepaalde digitale producten, zoals cd-roms wordt dikwijls de analogie met boeken aangevoerd. De Zesde Richtlijn staat het momenteel niet toe digitale producten onder het verlaagde BTW-tarief te brengen. In dit verband wordt ook vermeld dat de Europese Commissie op 13 juli 2003 een richtlijnvoorstel heeft ingediend met betrekking tot de verlaagde BTW-tarieven. Het voorstel voorziet in een beperkte uitbreiding van de in voornoemde bijlage H vermelde lijst van goederen en diensten waarop lidstaten het verlaagde tarief mogen toepassen. Elektronische informatiedragers worden daarbij niet opgenomen in bijlage H, mede omdat de Commissie meent dat zoiets voor deze producten gemakkelijk zou kunnen leiden tot grensoverschrijdende concurrentievervalsing. Een ander argument is van uitvoeringstechnische aard. Het is zeer lastig om onderscheid aan te brengen tussen cd-roms met een algemeen karakter en cd-roms die bedoeld zijn voor educatieve doeleinden. Zoals ook met de Kamer is besproken, ligt de prioriteit van de Nederlandse regering wat betreft dit richtlijnvoorstel bij het behoud van het verlaagde BTW-tarief voor die arbeidsintensieve diensten waarvoor Nederland op dit moment tijdelijk het verlaagde tarief mag toepassen.

9. Deelt u de mening, dat het ongewenst is dat het medium bepalend is voor het BTW-tarief van leermiddelen?

In dit verband verwijs ik naar het antwoord op vraag 8, in het bijzonder wat betreft de afwezigheid van beleidsruimte in de Zesde BTW-richtlijn op dit punt.

3. Vragen van het lid *Vergeer* (SP) aan de staatssecretaris van Financiën en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over Bde verhoging van het BTW-tarief voor cd-roms die onderdeel uitmaken van leermiddelen. (Ingezonden 30 mei 2005)

Met antwoorden van staatssecretaris *Wijn* (Financiën), mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ontvangen 21 juni 2005)

1. Herinnert u zich mijn schriftelijke vragen over dit onderwerp en de antwoorden hierop?

A: *Ja.*

2. Zullen er bewust extra naheffingen worden opgelegd, op basis van het besluit van 15 december 2004 van de staatssecretaris van Financiën om in plaats van 6% het algemene BTW-tarief van 19% te heffen op cd-roms die onderdeel uitmaken van een lespakket? Zo ja, tot welk jaar kunnen die naheffingen plaatsvinden en op basis van welke grondslag?

A: *Het toezicht op de juiste naleving van de BTW-regelgeving door ondernemers, zoals leveranciers van leermiddelen, geschiedt binnen het normale rechtshandavings- en rechtstoepassingsbeleid van de Belastingdienst. Wordt in dat kader geconstateerd dat een leverancier bij de levering van een schoolboek met een daarbij gevoegde cd-rom niet het algemene BTW-tarief voor de cd-rom heeft berekend en op aangifte heeft voldaan, dan wordt de te weinig voldane BTW bij hem geheven. De naheffingsaanslag is gegrond op artikel 20 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen waarbij de naheffingstermijn is beperkt tot vijftien na het einde van het kalenderjaar waarin de belastingschuld is ontstaan.*

3. Bent u zich ervan bewust, dat uitgeverijen evenals vele andere bedrijven in hun algemene voorwaarden de standaardbepaling hebben opgenomen dat zij zich het recht voorbehouden om bij eenzijdige maatregelen van de overheid de financiële gevolgen daarvan door te berekenen aan hun klanten?

4. Verwacht u dat de uitgeverijen de financiële gevolgen van de verhoging van het BTW-tarief zullen doorberekenen aan hun klanten, de boekhandels?

5. Verwacht u dat de boekhandels, mochten de uitgeverijen de financiële gevolgen doorberekenen, de financiële gevolgen op basis van dezelfde standaardbepaling in de algemene voorwaarden zullen doorbelasten aan hun klanten, de scholen?

A: *Zoals is aangegeven in de antwoorden op de vragen 1 en 6 van de eerder over dit onderwerp met de daarop eerder door de regering gegeven antwoorden gestelde vragen, houdt het besluit van 15 december 2004 met betrekking tot de tariefstoepassing op leermiddelen geen beleidswijziging in. Uit dien hoofde is er geen sprake van een eenzijdige maatregel van de overheid ten opzichte van uitgeverijen en de boekhandels. Of naar aanleiding van opgelegde*

naheffingaanslagen BTW op grond van een standaardbepaling in de contracten tussen de betrokken partijen alsnog doorberekening van BTW kan plaatsvinden is mij niet bekend.

6. Deelt u de mening dat mogelijke naheffingen ertoe kunnen leiden dat een verdere stijging van schoolkosten voor ouders het gevolg is? Zo neen, waarom niet? Zo ja, deelt u de mening dat dit onwenselijk is, mede in het licht van de nadruk die het kabinet legt op het terugdringen van de schoolkosten?

A: Het is de keuze van educatieve uitgeverijen om ook mogelijke naheffingen door te berekenen in de prijzen voor schoolboeken. Hier gaat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) niet over.

Het loslaten van de vaste boekenprijs voor scholen per januari jl. beoogt een nieuwe dynamiek in de markt. De positie van ouders/ scholen, distributeurs en uitgeverijen verandert. Scholen hebben nu de mogelijkheid direct boeken in te kopen bij uitgeverijen en - bij afname van grote aantallen - kortingen te bedingen. De minister van OCW ziet de schoolboeken als een zaak tussen ouders/scholen en uitgeverijen, maar vindt een stijging van de schoolkosten niet wenselijk. De minister stimuleert daarom initiatieven van organisaties uit het onderwijsveld, die gericht zijn op het beheersbaar maken van schoolkosten en monitort de ontwikkeling van schoolkosten. De verwachting is dat het loslaten van de vaste boekenprijs voor schoolboeken en de mogelijkheid voor scholen om direct bij uitgeverijen in te kopen een neerwaarts effect zullen hebben op de ontwikkeling van de schoolkosten. Of aan deze verwachting beantwoord wordt, zal getoetst worden in de monitor naar de ontwikkeling van de schoolkosten (gepland: 2006).

7. Deelt u, nu u in antwoord op mijn eerdere vragen over de wenselijkheid van deze Bbeleidsverduidelijking verwees naar de zesde BTW-richtlijn van de Europese Unie en de afwezigheid van beleidsruimte om andere keuzen te maken, de mening dat u nu wel een keuze kunt maken over het al dan niet uitvoeren van naheffingen? Zo neen, waarom niet? Zo ja, zult u, met het oog op de stijgende schoolkosten, besluiten deze naheffing niet uit te voeren?

A: Nee. Het is geen beleid, en behoort dat ook niet te zijn, om in afwijking van de wettelijke bepalingen een naheffingsaanslag achterwege te laten wanneer vaststaat dat een ondernemer te weinig BTW op aangifte heeft voldaan. Hetzelfde geldt ten aanzien van een hem eenmaal opgelegde naheffingsaanslag. Zou voor bepaalde gevallen toch een uitzondering worden gecreëerd dan zou dit leiden tot rechtsongelijkheid tussen belastingplichtigen. Dit acht ik ongewenst.

8. Bent u van plan deze mogelijke gevolgen op de daartoe geschikte plaats bij de Europese Unie aan te kaarten?

A: In het antwoord op vraag 8 van de eerder over dit onderwerp gestelde vragen, is aangegeven dat de Zesde Richtlijn geen ruimte biedt om digitale producten onder het verlaagde BTW-tarief te brengen. Het door de Europese Commissie ingediende richtlijnvoorstel met betrekking tot de verlaagde BTW-tarieven biedt daartoe evenmin een opening. In verband daarmee en gelet op de prioriteit die de Nederlandse regering toekent aan het behoud van het verlaagde BTW-tarief voor bepaalde arbeidsintensieve diensten, wordt het thans niet opportuun geacht om in EU-verband te pleiten voor het rangschikken van digitale producten, zoals cd-roms, onder het verlaagde BTW-tarief.

MODELOVEREENKOMST

Overeenkomst voor de vrijwillige ouderbijdrage schooljaar 2006-2007

(Dit formulier graat z.s.m. aan uw kind geven, zodat hij/zij het op school kan inleveren).

De directie, het bevoegd gezag, van ... [naam school] ...

En heer/mevrouw ... [naam ouder(s)] ...

Spreken samen af:

1. De ouders hebben de volgende leerling op school ingeschreven: ... [naam leerling] ...

In groep: ... [groepnummer] ...
2. In samenspraak met school stelt de MR de ouderbijdrage vast.
3. De toelating tot de school is niet afhankelijk van de bijdrage.
(Wanneer de ouders dit formulier tekenen moeten ze wel de bijdrage betalen.)
4. De activiteiten die uit het bedrag betaald worden zijn aan de ouders bekend gemaakt via de schoolgids. Het totale bedrag is ... [bedrag ouderbijdrage] Wanneer ouders het niet eens zijn met het totale bedrag kunnen ze onder aan de overeenkomst aangeven voor welke zaken zij niet willen betalen.
5. De ouderbijdrage wordt in één keer betaald, binnen een maand na ondertekening van dit formulier.
6. De overeenkomst wordt aangegaan voor een jaar en heeft betrekking op het schooljaar ... [periode]

Aankruizen wat van toepassing is:

- De ouder verklaart hiermee ... [bedrag ouderbijdrage] ... te zullen betalen*
- De ouder betaalt geen ... [bedrag ouderbijdrage] ... maar ... [ander bedrag]
- De ouder geeft geen bijdrage voor .

Handtekening ouders/verzorgers

Handtekening directeur

Datum:

Datum:

Betaling contant/acceptgiro